

Wyrok z dnia 6 kwietnia 2000 r.

III RN 155/99

W czasie obowiązywania ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. - Prawo celne (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm.) agencja celna, która złożyła zabezpieczenie majątkowe należności celnych obciążających podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą, była stroną uprawnioną do żądania wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji wymierzającej cło temu podmiotowi (art. 157 § 2 w związku z art. 28 KPA).

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2000 r. sprawy ze skargi Agencji Celnej „J.-F. „ S.A. w P.Ś. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cel w W. z dnia 28 maja 1997 r. [...] w przedmiocie odmowy stwierdzenia nieważności decyzji, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 stycznia 1999 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e

Minister Sprawiedliwości, w sprawie ze skargi Agencji Celnej „J.-F.” S.A. w P.Ś. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cel z dnia 28 maja 1997 r. w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji, wniósł rewizję nadzwyczajną od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 stycznia 1999 r. [...]. Wyrokiem tym uchylono zaskarżoną decyzję i poprzedzającą ją decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cel z dnia 16 kwietnia 1997 r. oraz orzeczono o zwrocie kosztów postępowania na rzecz Agencji. Organ celny odmówił wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wymierzającej cło podmiotowi dokonującemu obrotu towarowego z zagranicą. Zdaniem tego organu Agen-

cja nie była stroną w ujęciu art. 28 KPA, a jej czynności mogą dotyczyć tylko spraw uregulowanych w art. 116 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Prawo celne (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm.). Wśród tych czynności nie jest wymienione składanie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał w zaskarżonym wyroku, że żądanie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej wszczyna tego rodzaju postępowanie (art. 157 § 2 i art. 61 § 3 KPA), o ile wniesione zostało przez stronę w rozumieniu art. 28 KPA. Stroną zaś, poza osobą uczestniczącą w tym charakterze w pierwotnym postępowaniu, może być także inna osoba, która domagając się stwierdzenia nieważności decyzji wykaże swój interes prawny lub obowiązek. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego Agencja spełnia tę przesłankę. Na zlecenie podmiotu dokonującego obrotu z zagranicą złożyła ona bowiem zabezpieczenie majątkowe należności celnych (art. 82 ust. 3 Prawa celnego). Ponosi ona z tego tytułu odpowiedzialność przed urzędem celnym, który z zachowaniem stosownego trybu postępowania, może pobrać należności ze złożonego zabezpieczenia (§ 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie rodzaju i wysokości zabezpieczenia na pokrycie roszczeń z tytułu odpowiedzialności za czynności agencji celnej, Dz.U. Nr 121, poz. 534 ze zm.).

Minister Sprawiedliwości zarzucił temu wyrokowi rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym w związku z art. 28 i 157 § 2 KPA. Wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi. Zdaniem Ministra Naczelny Sąd Administracyjny nie wziął pod uwagę, że w postępowaniu celnym przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się wówczas, gdy Prawo celne nie stanowi inaczej (art. 1 ust. 2 Prawa celnego). Stwierdzono, że art. 2 pkt 6 tego Prawa jest przepisem szczególnym, określającym dla potrzeb postępowania celnego pojęcie strony, którą jest podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą. Z powołaniem się na uchwałę Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 maja 1998 r., FPS 5/98 (ONSA 1998 nr 4, poz. 107) podniesiono w rewizji nadzwyczajnej, iż stroną jest tylko ten podmiot, którego własny interes prawny lub obowiązek podlega konkretyzacji w postępowaniu administracyjnym. Z decyzji wymierzającej cło podmiotowi dokonującemu obrotu towarowego z zagranicą nie powstaje stosunek publicznoprawny między organem celnym a Agencją. Złożone przez nią zabezpieczenie majątkowe należności celnych nie przesądza o statusie strony w postępowaniu w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji organu celnego

pierwszej instancji. Agencja ma w tym zakresie tylko interes faktyczny, a nie prawny. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości Agencja nie jest uprawniona do złożenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji wymierzającej cło podmiotowi dokonującemu obrotu towarowego z zagranicą także z tego względu, że przepisy Prawa celnego (art. 116 i art. 118 ust. 2) określające kompetencje agencji celnej nie przewidują takiej możliwości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna nie jest uzasadniona.

Naczelnny Sąd Administracyjny trafnie stwierdził, że agencja celna, która złożyła zabezpieczenie majątkowe należności celnych obciążających podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą i która ponosi bezpośrednią odpowiedzialność wobec organów celnych z tego tytułu (art. 116 pkt 2 i 6 oraz art. 118a ust. 2 Prawa celnego mające zastosowanie w sprawie, gdyż dotyczy ona zdarzeń sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. – Kodeks celny, Dz.U. Nr 23, poz. 117 ze zm.), ma interes prawny we wszczęciu postępowania w sprawie nieważności decyzji wymierzającej cło podmiotowi, za który złożyła zabezpieczenie. Jest zatem stroną w rozumieniu art. 28 KPA. Jest to jej własny interes prawny, albowiem zakres obciążającego Agencję zabezpieczenia zależy od wysokości cła wymierzonego podmiotowi dokonującemu obrotu towarowego z zagranicą. Przepis art. 2 pkt 6 Prawa celnego definiuje podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą jako osobę fizyczną, prawną lub jednostkę nie posiadającą osobowości prawnej, dokonującą obrotu towarowego z zagranicą na własny rachunek i we własnym imieniu. Podmiot ten bez wątplenia jest stroną postępowania celnego, gdyż dotyczy ono jego własnych obowiązków. Nie wyczerpuje to jednak pojęcia wszystkich stron postępowania celnego, dla którego zasadnicze znaczenie ma art. 28 KPA. Nie jest zatem trafny pogląd wyrażony w rewizji nadzwyczajnej, że w postępowaniu w sprawie nieważności decyzji wymierzającej cło (art. 157 § 2 KPA) stroną wnoszącą o jego wszczęcie może być tylko podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą, co miałyby wynikać z art. 2 pkt 6 Prawa celnego.

Powołana w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej uchwała składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 maja 1998 r., FPS 5/98 (ONSA 1998 Nr 4, poz. 107) nie ma bezpośredniego odniesienia do rozpoznawanej sprawy

(podobnie jak uchwała składu siedmiu sędziów tegoż Sądu z dnia 8 grudnia 1997 r., FPS 8/97, ONSA 1998 Nr 2, poz. 38). Dotyczą one bowiem odpowiedzialności Zrzeszenia Międzynarodowych Przewoźników Drogowych poręczającego za przewoźnika uiszczenie opłat i podatków.

Z tych względów na podstawie art. 393¹² KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego... (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzeczono jak w sentencji.

=====